

Nr 184.

Av herr **Ohlin**, om utredning angående inrättande av ett statligt hemarbetsråd.

Frågan om hemarbetets rationalisering har på senare år tilldragit sig en allt större uppmärksamhet. Det har blivit alltmera klart att husmödrarna och andra i hemmen arbetande utgöra landets mest arbetstyngda folkgrupp. Särskilt gäller detta för det mindre jordbrukets kvinnor, som ha att utföra ett betydande arbete inom jordbruket vid sidan av hemarbete och barnavård. En begränsning av den arbetsbörda som åvilar de hemarbetande kvinnorna inom de breda lagren framstår därför som ett av tidens mest brännande sociala krav. Dessvärre är uppgiften att åstadkomma detta synnerligen svårslöst, i det den bl. a. sammanhänger med bostädernas planering, inredning och uppvärmning, med tillgången till arbetsbesparande inrättningar och maskiner inom hemarbetet, samt icke minst med de hemarbetande kvinnornas kunskaper om och utbildning i rationella arbetsmetoder.

Insikten om att problemet måste angripas från flera olika sidor, för att tillfredsställande resultat skola uppnås, torde numera vara allmän. Staten har genom att vidga utbildningsmöjligheterna i fråga om hemarbetet, genom inrättande av särskilda hemkonsulenter och icke minst genom anslagen till bostadsförbättring på landsbygden direkt gjort en betydande insats. Halvoffentliga institutioner, såsom hushållningssällskapen, och privata sammanlutningar ha även — ofta med hjälp av kraftigt understöd från dagspressen — utfört ett viktigt arbete. Någon egentlig samordning av denna på olika vägar fortgående verksamhet förekommer emellertid icke. Det framstår som en väsentlig brist att ett organ för ordnat samarbete mellan olika intresserade institutioner och organisationer alltjämt saknas. Ett sådant organ skulle nämligen bl. a. kunna bidra till ökad effektivitet vid upplysningsverksamheten, ge auktoritet åt berättigade krav på beaktande av hemarbetsproblemen samt självt taga betydelsefulla initiativ.

I Danmark arbetar sedan åtskilliga år ett organ av detta slag, benämnt »Statens Husholdningsraad». Om nyttan av dess arbete synas inga delade meningar råda. Det torde därför vara anledning att man i vårt land uppmärksammar dess verksamhet i syfte att undersöka vad vi därav kunna lära.

Rådet består av intill nio medlemmar, vilka utnämnas av inrikesministern. Fem medlemmar utnämnas efter förslag av resp. Arbejdernes Oplysningsforbund, De samvirkende danske Husholdningsforeninger, De samvirkende danske Husmandsforeninger, Husmoderforeningerne och De samvirkende danske Landboforeninger. Sundhedsstyrelsen har en representant i rådet.

Enligt instruktionen skall rådet »träda i samarbete med sådana institutio-

ner och organisationer, som arbeta med spörsmål av intresse för hushållets näringsmässiga, hygieniska, tekniska och ekonomiska sida, och föranstalta om undersökningar». »Rådet offentliggör de genom samarbete med institutioner och organisationer uppnådda resultaten efter avtal med dessa, ävensom resultaten av rådets eget arbete.» Kostnaderna för rådet beräknades vid dess inrättande ej överstiga 20 000 kronor per år, men detta belopp har senare höjts till 30 000 kronor.

Rörande arten av verksamheten kan följande anföras:

Upplýsningar rörande hemarbetet redigeras i lämplig form och utsändas till alla samverkande organisationer och tjäna som propagandamaterial för dessa.

Upplýsningarna omfatta:

1. *Allmänna upplýsningar*, t. ex. översikter rörande sådana lagar och förordningar, som beröra hemarbetet, och sammanfattningar av i pressen publicerat material av intresse för de samverkande organisationerna. Likaledes insamlas och distribueras upplýsningar rörande liknande utländska institutioners verksamhet.

2. *Speciella upplýsningar*, t. ex. från offentliga eller privata institutioner, organisationer, laboratorier etc. som arbeta med hithörande problem. Utdrag av in- och utländska tidskrifter bearbetas och distribueras. Upplýsningar tillhandahållas på begäran hushållskonsulenter, hushållslärarinnor, hushållsseminarier, hushållsskolor m. fl.

3. *Näringsspörsmål*. Rådet samarbetar med Sundhedsstyrelsens näringsutskott, t. ex. i fråga om principerna för rationell kosthållning, dietspörsmål etc. Rådet gör undersökningar rörande mathållningens ekonomiska sida, t. ex. förhållandet mellan olika utgiftsposter, och lämnar vägledning i fråga om budgetuppställning, bokföring etc.

4. *Rationalisering av hemarbetet*. Rådet insamlar allt material härom. Vidare utföres ett försöks- och forskningsarbete, t. ex. beträffande inkokning, råsyltning, framställning av fruktmust. Detta arbete utföres delvis i samverkan med hushållsseminarier och hushållsorganisationer. Försöksarbete bedrivs även i fråga om rationella tvättmetoder. Dessutom bearbetas frågan om en rationalisering av hemarbetet i avsikt att spara arbetskraft och i samband därmed spörsmålet om en rationellare bostadsinredning som är arbetsbesparande och hygienisk.

5. *Varukontroll*. Rådet insamlar material rörande redan gjorda varuprov och deras resultat samt gör självt undersökningar av varor, när behovet det påkallar. Särskild uppmärksamhet ägnas förpackade varor med hänsyn till datumstämpling samt vikt och pris i jämförelse med varor i lös vikt. Rådet undersöker lämpligheten av en standardisering av vissa artiklar och intresserar sig för en anpassning av livsmedelslagstiftningen efter senare års rön och erfarenheter.

6. *Upplýsningsmetoder*. Rådet verkar med hjälp av a) radion, b) dags- och

veckopress, c) fackpress, d) tryckta meddelanden, e) föredrag, f) instruktionskurser, g) upplysningsarbete genom hushållsseminarier, hushållsskolor och konsulenter.

Stort intresse ha rådets tio minuters radioföredrag tillvunnit sig. Några rubriker på sådana kunna nämnas: »Billige Frugter og Grønsager i Ernæringen» »Fisk til Fest — Fisk til Faste», »Fødemidlernes Opbevaring i Hjemmene», »Arbejdsbelysningen i Hjemmet», »Kemien i Husholdningens Tjeneste», »Tips for Hovedrengøringen», »Den riktige Anvendning av Kökskabet», »Spisekamret i Sommervarmen», »Hjemmets Ventilation» m. m.

Rådet har också börjat en serie småskrifter på vardera fyra sidor under rubriken »Den bedste Mad till Prisen», där man behandlar ämnen sådana som »Tolv billige Middage, tilpasset efter Aarstiden», »Hvorfor skal vi spise Frugt og Grønsager?» etc. Det skulle föra för långt att här omnämna rapporterna om rådets många specialundersökningar, i regel utförda i samarbete med intresserade organisationer. Rådets månatliga »Faglige Meddelelser» och dess årsberättelser utgöra en innehållsrik vägledning om allt som rör sig på hemarbetets front.

Enligt min mening skulle en institution av samma slag som det danska hushållsrådet, men givetvis anpassad efter svenska förhållanden, kunna utföra ett värdefullt arbete och befrämja framsteg på hemarbetets område. I jämförelse med det oerhört viktiga problem som här föreligger äro kostnaderna för en dylik institution mycket blygsamma. En utredning rörande lämpligaste organisationen av ett svenskt statligt »hemarbetsråd», dess arbetsuppgifter och förhållande till bestående mera speciella institutioner ävensom till sammanslutningar av olika slag synes vara synnerligen välmotiverad.

Under hänvisning till ovanstående får jag härmed hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande inrättande av ett statligt hemarbetsråd.

Stockholm den 23 januari 1939.

Bertil Ohlin.

